

İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra yanmış yeni tarixi-siyasi reallıq Azərbaycanın regional mövqeyinin möhkəmləndirilməsini və beynəlxalq münasibətlər sistemin-dəki rolunun daha da artmasını şərtləndirib. Yəni hərbi-siyasi qələbə ilə Azərbaycan həm də bölgədəki statusunu daha da möhkəmləndirib.

Bu bir həqiqətdir ki, Prezident İlham Əliyevin uğurlu hərbi və siyasi diplomatiyası sayesində onilliklərdir davam edən Azərbaycan-Ermənistan münaqişəsi yalnız hərbi qələbə ilə deyil, həm də beynəlxalq hüquq çərçivəsində təsbit olunmuş sülh razılaşması ilə başa çatmaq üzrədir. 2025-ci ilin avqustunda ABŞ-nin vətəciliyi ilə sülh sazişinin mətninin paraflanması prosesin strateji mərhələyə keçidini təmin edib. Bu hadisə regionda uzun müddətdir gözlənilən siyasi transformasiyanın başlanğıcı kimi qiymətləndirilir.

Tərəflər arasında imzalana-çaq sazişin əsas müddəələri iki ölkənin bir-birinin ərazi bütövlüyünü tanımışı, sərhədlərin delimitasiyası və demarkasiya-sını, regional kommunikasiya-ların açılmasını, humanitar məsələlərin tənzimlənməsi və qarşılıqlı zəmanət mexanizmının yaradılmasını əhatə edir.

Düzdür, Ermənistan ABŞ görüşünə qədər müxtəlif zamanlarda ayrı-ayrı vasitəcılərin təşkil etdikləri sülh danışıqlarında əvvəlcə razılıq bildirib, sonradan fikrini dəfələrlə deyişmişdi. Amma Ağ Evdə keçirilən üçtərəfli görüşdən sonra Baş nazir Nikol Paşinyan Ermənistan cəmiyyətini sülhə həzirlamaq üçün fəaliyyətə başla-di. Ermənistanda sülh prosesi-nin icra mərhələsinə keçdiyini bildirən Baş nazir Nikol Paşin-

Bu tarixi nailiyyət İlham Əliyevin siyasi iradəsinin və prinsipial qətiyyətinin nəticəsidir

yanın açıqlamalarından görünür ki, İrəvan bu mərhələni yalnız diplomatik sənəd imzalamak kimi deyil, həm də regiondəki təhlükəsizlik arxitekturasını yenidən qurmaq şansı kimi dəyərləndirir. Paşinyanın ifadə etdiyi kimi, sülh sazişi Ermənistan üçün "strateji müqavilə"dir və ölkəni uzunmüddətli izolasiyadan çıxarmağı hədəfələyir.

Ermənistan yeni konstitusiyanın qəbulu ilə bağlı referendumun keçirilmə vaxtını müəyyənləşdirib. Baş nazir Nikol Paşinyan bildirib ki, referendum parlament seçkilərinindən - 2026-ci ildən sonra təşkil olunacaq. Burada Paşinyan öncə seçkilərin necə keçəcəyini, yəni partiyasının qalib gelib-gəlməyəcəyini əsas tutaraq söyləyir. Əgər onun partiyası qalib gələrsə, sülh sazişi 2026-ci ildə imzalana bilər: "Mən daxili legitimliyimizi gücləndirməyi fundamental məsələ hesab edirəm, bu da yəni konstitusiyanın qəbulunda

öz əksini tapmalıdır", - deyə Paşinyan bildirib.

Qalib Komandan, Prezident İlham Əliyev isə sülh damışqlarını qiymətləndirərkən qeyd ebib ki, 2020-ci il 44 günlük Vətən müharibəsində tarixi Zəfərimiz, həmçinin 2023-cü ildə qətiyyətli antiterror tədbirləri nəticəsində Azərbaycan torpaqlarının 30 illik işgalinə son qoyuldu. Bununla da ölkəmizin ərazi bütövlüyü və əzəli torpaqlarımız üzərində suverenliyi bərpa olundu. Bu tarixi nailiyyət yalnız Azərbaycanın milli iradəsinin və əzmkar mübarizəsinin tətənəsi deyil, eyni zamanda bölgədə ədalətin, sülhün və sabitliyin bərqərar olunmasına mühüm töhfədir:

"Vaşinqtonda, Ağ Evdə Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin paraflanması Cənubi Qafqazi sülh məkanına çevirəcək. Vaşinqton Zirvəsi çərçivəsində, eyni zamanda ATƏT-in Minsk qrupunun və əlaqədar strukturların bağlanması üçün edilmiş birgə müra-

ciətə uyğun olaraq, sentyabrın 1-də ATƏT tərəfindən qəbul edilmiş qərarla keçmiş münaqişənin bu qalıqları da aradan qaldırıldı. Beləliklə, atdığımız addımlar Azərbaycanın ireli sürdüyü sülh gündəliyini bir daha təsdiq etdi".

Prezident vurgulayıb ki, sülh, regional bağıntılar və iqtisadi inkişafla əlaqəli olan digər mühüm istiqamət enerji təhlükəsizliyidir. Ölkəmiz bu məqsədlərin qlobal səviyyədə təmin edilməsində fəal rol oynayır. Azərbaycan bir çox ölkənin enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində özünü etibarlı və əvəzolunmaz tərəfdək kimi təsdiqləyib.

Onu da qeyd edək ki, artıq tərəflər arasında sülhün təşviqi üçün yaradılan "Sülh Körpüsü" Təşəbbüsünün ilkin mərhələsi təqdirəlayiq hesab edilib. Belə ki, noyabrın 21-22-də "Sülh Körpüsü" Təşəbbüsü çərçivəsində Ermənistan vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrindən ibarət qrupun Azərbaycana sə-

fəri baş tutub. Onların keçirdikləri görüşlərdə Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh prosesinin dinamikası, vətəndaş cəmiyyətinin dialoqun bərpasındaki rolu və yaxın gələcəkdə icra olunacaq birgə layihələr müzakirə olunub, həmçinin sülh prosesi ilə bağlı hər iki cəmiyyəti maraqlandıran aktual mövzulara da toxunulub. Bundan əlavə, media məkanında birgə fəaliyyətin intensivləşdirilməsi, ekspert qrupları arasında birbaşa əlaqələrin qurulması, Azərbaycan və Ermənistan vətəndaş cəmiyyətlərinin sülh prosesinə daha geniş şəkildə cəlb edilməsi barədə razılıq əldə olunub.

"Sülh Körpüsü" Təşəbbüsü çərçivəsində işgizar səviyyədə əlaqələrin və hər iki ölkəyə qarşılıqlı səfərlərin davam etdiriləsi də qərara alınıb.

Səfər zamanı "Sülh Körpüsü" Təşəbbüsü üzvləri Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyaset məsələləri

şöbəsinin müdürü Hikmət Hacıyev ilə də görüşüb. Səmimi şəraitdə keçən fikir mübadiləsi zamanı Vaşinqton görüşündən sonra Azərbaycan və Ermənistan tərəfindən sülh gündəliyinin möhkəmləndirilməsi istiqamətində atılan addımlar müzakirə olunub. Hikmət Hacıyev təşəbbüs üzvlərinin suallarını cavablandırıb.

Beləliklə, Vətən müharibəsinin 5-ci ildönümündə sülhü əldə etməyə həmişəkindən daha yaxınlaşır. Vaşinqton sülh sazişinin mətninin paraflanması bir mərhələ kimi yenə deyil, başlanğıçıdır. Bu mərhələnin uğurla tamamlanması üçün diplomatiya, təhlükəsizlik və iqtisadi layihələrin icrası paralel və əlaqələndirilmiş şəkildə aparılmalıdır.

Bütün bunlar reallaşsara, sülh müqaviləsi tezliklə imzalanın və bununla da Cənubi Qafqazda yeni sülh dövrü başlayar.

**Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"**